

**ESPOO
ESBO**

LOP – lapset puheeksi osaprojektin loppuarviointi

4.11.2014

LOP-kehittämistyön organisaatio 2014

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTITYÖN JOHTORYHMÄ

Tekee kehittämistyötä
koskevat toimiala- ja sektori
rajat ylittävät sopimukset
ja linjaukset, kokoukset 6 x vuosi

PERHE- JA SOSIAALIPALVELUJEN JOHTORYHMÄ

Tekee kehittämistyön operatiivisen tason
linjaukset ja päätökset peson osalta,
tukee kehittämistyötä, sitouttaa oman
henkilöstönsä kehittämistyöhön, kehittämistyö
esillä johtoryhmässä noin 1 x kuukaudessa

PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ Pia Seivo

- Koordinoi kehittämisen kokonaisuutta
- Osallistuu aktiivisesti kehittämistyöhön
- Huolehtii dokumentoinnista
- Tukee pilottiryhmiä
- Pitää johtoryhmiä ajan tasalla kehittämistyön etenemisestä
- Hyväksyttää kehittämissuunnitelmat

KEHITTÄMISEN TUKIRYHMÄ

- Tukee projektipääällikköä ja sparraa pilottien vetäjiä.
- Toimii pilottiklinikkana, käsittelyssä yksi pilotti kerrallaan.
- Kokoontuu tarpeen mukaan.

PILOTTIRYHMÄT

Suunnittelevat kehittämissuunnitelmat, osallistuvat toteutukseen ja raportoivat projektikuvauksen mukaisesti

Tapio Nieminen

Lapsen huomioiminen aikuisten palveluissa

Anu Rämö

Moniammatillinen yhteistyö lastensuojelun prosesseissa

Kristiina Timonen

Lapset puheeksi -pilotti

Jaana Leppäkorpi

Vaahtera – palveluohjausportaali

Leena Oksanen
ja Marja Manninen
Luottohenkilömalli

ESPOO
ESBO

Kehittämistyön tausta / tarve

- Riskioloissa eläviä lapsia ja heidän vanhempiaan ei löydetä ajoissa tuen piiriin. Lastensuojeluilmoitus tehdään usein vasta kun perheen tilanne on kriisiytynyt.
- Perheet vaikenevat usein esim. päihde- tai mielenterveyspulmista, perheväkivallasta, sekä taloudellisista huolista → tuen tarjoaminen viivästyy.
- Perheet eivät omatoimisesti kerro lastensuojelun tai aikuissosiaalityön asiakkuudesta, esimerkiksi neuvolassa tai päivähoidossa.
- Lapsiperheiden perhetyö matalan kynnyksen tukipalveluna ei ole lapsiperheiden parissa työskenteleville riittävän tuttu.

ESPOO
ESBO

5. Moniammatillinen yhteistyö lastensuojeluprosesseissa

Pilotti tuottaa kaksi prosessikuvausta, joiden mukaista toimintaa pilotoidaan 2014:

1. Asiakkuuden siirtoprosessi peruspalveluihin lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen kun asiakkuus lastensuojelussa päättyy, mutta perheellä on muuta tuen tarvetta .
2. Monialainen asiakassuunnitelmaprosessi asiakkaan luvalla yhteistyössä neuvolan ja päivähoidon kanssa.

Asiakkuuden alkuvaiheen yhteistyö on kuvattu ja tarkennettu pilotin aikana.

Tavoitteet

Suunnitelmallinen verkostoyhteistyö lastensuojelun asiakkaana olevissa alle kouluikäisten lasten perheissä lisääntyy. Eri toimijoiden roolit työskentelyssä selkiytyvät sekä työntekijöiden että lapsen ja perheen näkökulmasta.

Lapsen ja perheen kanssa työskentelevä verkosto pääsee hyödyntämään lastensuojelutarpeen selvityksen tuottamaa tietoa lapsesta ja perheestä omassa työskentelyssään. Pällekkäinen tiedonkeruu vähenee ja kuormittaa perheitä vähemmän.

Lastensuojelutarpeen selvitysprosessin jälkeen lapsi ja perhe saavat tarvitessaan tukea muilta toimijoilta.

ESPOO
ESBO

Viherkallion päiväkotii

Lapset puheeksi -kyselytulokset

Vanhempien Lapset puheeksi -kyselyn tulokset (N=23 perhettä)

- Vanhemmat kokivat päivähoidon työntekijän ymmärtävän heitä itseään (70 %) ja lastaan (74 %) paljon, tai jonkin verran, paremmin keskustelun jälkeen.
- 85 % tunsii saaneensa sanottua kaikki haluamansa asiat LP-keskustelun aikana.
- 96 % oli sitä mieltä, että he olivat saaneet riittävästi tietoa menetelmästä.
- 80 % vastaajista oli sitä mieltä, että LP-keskustelussa oli puhuttu tarpeeksi päiväkodin tukemiskeinoista, tai avun hakemisesta yhteistyökumppaneilta.
- 95 % vastanneista vanhemmista koki tarpeelliseksi LP-keskustelumallin käytön osana päiväkodin keskusteluja; 5 % suhtautuminen tarpeellisuudesta oli epävarma.

ESPOO
ESBO

Viherkallion päiväkoti

Henkilökunnan haastattelutuloksia

Teemahaastattelu, 8 työntekijää

- Dialogisuus, läheisyys ja tunne kasvatuskumppanuudesta lisääntynyt.
- Keskustelu myös varhaiskasvatuksen vaikutuksesta lapseen tärkeää.
- Työntekijän helpompi ottaa huolenaiheet puheeksi kun keskusteluyhteys avattu.
- Ammatillisen osaamisen kokemuksen vahvistuminen uuden työtavan ja yhteistyökumppaneiden tiedonannon kautta.
- Lapsiperheiden perhetyö tuli tutummaksi 87,5 % pilotointiin osallistuneista työntekijöistä ottaisi LP-keskustelusta ainakin joitakin elementtejä mukaan VASU-keskusteluun; 12,5 % haastateltavista koki etteivät varhaiskasvatuskeskustelut hyödy LP-menetelmän käytöstä.
- Menetelmän räätälöimistä perhekohtaisesti tai sen pitämistä laajana uusille perheille/ S2-lapsille ehdotettiin. Myös LP-keskustelun käyttö kaikkien perheiden kanssa syksyisin koettiin hyvänä vaihtoehtona.

ESPOO
ESBO

Johtopäätökset ja jatkosuositukset

Varhaiskasvatus

Lapset puheeksi -menetelmä lisäsi päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välistä kasvatuskumppanuutta ja keskinäistä luottamusta.

- Päiväkodin henkilökunnan kyky ottaa puheeksi asioita ja tunnistaa lapsen hyvinvointia tukevia ja vaarantavia tekijöitä lisääntyivät.
- Päiväkodin yhteistyökumppaneiden jalkautuminen päiväkotiin madaltaa kynnystä konsultoida ja lisää asiakasohjausta.

Suosituksat jatsoon

Päiväkodin henkilökunta suosittelee Lapset puheeksi -menetelmää käytettäväksi:

- syksyllä toimintakauden alussa uusille perheille
- räätälöitynä tutuille perheille tarvittaessa. Työtiimi arvioi tarpeen ja räätälöi perheelle soveltuvat asiat menetelmästä
- suositeltiin yhteistyökumppaneiden jalkautumista päiväkotiin.

ESPOO
ESBO

Päätökset tulosten pohjalta

Varhaiskasvatuksen jory 21.10.2014

- Viherkallion päiväkodin henkilökunta jatkaa menetelmän hyödyntämistä Vasu-keskusteluissaan.
- Vasu-työryhmässä tullaan miettimään joidenkin kysymysten liittämistä keskustelurunkoon. Vasun menetelmäosuuteen olisi täten tulossa lyhyt kuvaus menetelmästä.
- Tässä vaiheessa ei suunnitella koko henkilökunnan mittavia koulutuksia.
- Toivotaan edelleen yhteistyökumppaneiden jalkautumista päiväkoteihin (perheohjaajat, kotipalvelu, lastensuojelu ym.) asiakasohjauksen tueksi.
- Vaahtera-palveluohjausportaalin toivotaan tuovan myös helpotusta palveluohjaukseen ja konsultaatioon.
- Käydään vuoropuhelua Peson kanssa siitä, miten missäkin toiminnossa menetelmää hyödynnetään.

ESPOO
ESBO

Matinkylän neuvola

Vanhempien kyselyn tulokset

Kyselylomake, 19 perhettä

- 19:stä vastaajasta 14 (74 %) koki saaneensa sanottua kaikki haluamansa asiat LP-keskustelun aikana.
- 77 % vastanneista (17) koki saaneensa tietoa siitä, mistä voi saada apua mikäli perheellä on vaikeuksia.
- 71 % vastanneista (17) koki että neuvolan työntekijä ymmärtää heidän perhettään keskustelun jälkeen jonkin verran tai paljon paremmin. 29 % vastasi terveydenhoitajan ymmärtävän heidän perhettään kuten ennenkin.
- 74 % vastanneista koki saaneensa keskustelusta jonkin verran, tai huomattavan paljon, keinoja /ideoita vanhemmuuteen.
- 53 % vastasi keskustelun vahvistaneen heidän käsityksiään lapsensa vahvuuksista. Yksi perhe vastasi keskustelun auttaneen heitä huomaamaan lapsellaan uusia vahvuuksia, ja 42 % ei kokenut tässä tapahtuneen muutosta.
- 63 % vastaajista koki Lapset puheeksi -keskustelun melko hyödylliseksi tai erittäin hyödylliseksi.
- 82% vastaajista suosittelisi vastaavaa keskustelumallia käytettäväksi neuvolan terveydenhoitajan 1,5 v käynnillä jatkossakin.

Avoimista vastauksista nousseita teemoja

Huomioita

- Vanhemmat kokivat keskustelun hyvänä kokonaiskartoituksena perheen tilanteesta, rutiininomainen puheeksi otto.
- Keskustelu toi rakennetta valmiin keskustelurungon myötä, aiheeseen oli saatu tutustua etukäteen.
- Keskustelu voi olla vieläkin hyödyllisempi jos perheellä on haasteita.

Sitaatti

- ”Nämä asiat voisi keskustella periaatteessa vaikka joka kerralla, sillä perheiden tilanteet voi muuttua neuvolakertojen välillä.”
- ”Se, että kysymysrakenne oli annettu etukäteen tutustuttavaksi! (eli oli siksi ehditty pohtia näitä jo kotona).”
- ”Toi hyvää rakennetta käyntiin. Vahvasti käsitystä omasta vanhemmuudesta ja lapsen hyvinvoinnista.”
- ”Varmasti hyödyllinen etenkin jos lapsen kanssa haasteita.”

Terveydenhoitajien arviota menetelmästä 1(2)

Sähköinen kysely; vastaajina 7 terveydenhoitajaa

- Kaikki terveydenhoitajat kokivat olleensa riittävästi perehtyneitä menetelmään ennen pilotoinnin alkamista, ja käynnille varattu aika oli sopiva.
- Viisi vastaajaa koki, että keskustelu auttaa vanhempia tunnistamaan lastaan suojaavia tai mahdollisia haavoittavia tekijöitä. Kaksi ei osannut sanoa:
”Asioita tarkastellaan lapsen näkökulmasta ja eri kasvuympäristöjen vaikutukset lapseen tuodaan keskustelussa esiin. Lisäksi tietoa vanhemmille riskitekijöistä, jotka voivat vaikuttaa lapsen kehitykseen. Usein vanhemmat jo tunnistaneet riskitekijät ja vahvuudet ja keskustelussa niitä voidaan vahvistaa sekä tarvittaessa tarjota tukea.”
- Neljä vastaajaa koki, että Lapset puheeksi -keskustelu ei auta heitä työntekijänä tunnistamaan aikaisempaa varhemmin niitä perheitä, jotka ovat tuen tarpeessa. Kolme vastaajista koki keskustelun auttavan:
”Ennenkin olen tehnyt laaja-alaisesti työtä ja pyrkinyt kartoittamaan perhettä kuormittavia tekijöitä.”

Terveydenhoitajien arviota menetelmästä 2

- Viisi vastaajaa oli sitä mieltä, että keskustelu auttaa ottamaan puheeksi vaikeitakin asioita
”Vanhemmat näkevät jo vastaanotolla kysymykset ja osaavat varautua että asia kysytään kaikilta. Vanhempien on helpompi suhtautua myös vaikeisiin kysymyksiin.”
- Kaikkien vastaajien mielestä menetelmä sopii omaan koulutukseen / työnkuvaan melko hyvin tai erittäin hyvin.
- Viisi vastaajaa suosittelisi Lapset puheeksi -keskustelun käyttämistä osana neuvolatarkastuksia jatkossakin; kaksi ei
- Kuusi vastaajaa arvioi Lapset puheeksi -työmallin melko hyödylliseksi omassa työssään, yhden mielestä se ei ole hyödyllinen eikä hyödytönkään.
- Kuusi vastaajaa koki, että heillä ei ole työssään riittävästi resursseja käyttää Lapset puheeksi –työmenetelmää
”Liian lyhkäset vastaanottoajat, jotta ehtisi myös kirjata käynnistä tärkeät asiat.”

ESPOO
ESBO

Terveydenhoitajien avoimista vastauksista nousseita asioita

- Neuvolakäynnin /keskustelun valmis, selkeä rakenne koettiin hyväksi. Auttaa ottamaan haastaviakin asioita rutiinisti puheeksi (päihde, mielenterveys, lähisuhdeväkivalta, taloudelliset huolet jne.).
- Vanhemmilla oli mahdollisuus tutustua käsiteltäviin asioihin etukäteen.
- Mikäli tarkastukseen voidaan käyttää tarpeeksi keskusteluaikaa, niin sen avulla voidaan päästä tarjoamaan varhaista tukea perheille, jotka siitä todella hyötyisivät omassa arjessaan.
- Ei välttämättä tarpeellinen näin laajana keskusteluna, jos perheellä ei ole huolia.
- Käsitteiden ”vahvuus” ja ”haavoittuvuus” avaaminen perheille oli joidenkin mielestä haastavaa.

Johtopäätökset

Neuvolatoiminta

- Vanhempien arviot Lapset puheeksi – keskustelusta olivat pääosin myönteisiä ja valtaosa suosittelisi menetelmän käyttämistä jatkossakin.
- Neuvolan osalta otos oli pieni ja pilotointiaika lyhyt. Henkilökunnan vaihtuvuus ja pilotointi kesäaikana vaikeuttivat toteutusta. Osa terveydenhoitajista toteutti useita keskusteluja perheiden kanssa, osa hyvin vähän. Kohderyhmänä oli hyvin pienten lasten perheet. Isompien lasten kohdalla tulos olisi saattanut olla erilainen.
- Terveydenhoitajien arviot menetelmästä olivat pääosin positiivisia (valmis runko, vastavuoroinen keskusteluyhteys, rutiininomainen puheeksi otto)
- Ristiriitaisiakin ajatuksia tuli esille (Tuoko lisäarvoa nykyiseen toimintatapaan nähden, onko riittävästi aikaa käydä kaikkien kanssa läpi?)

ESPOO
ESBO

Johtopäätökset Neuvolatoiminta

- Halutaan saada vielä lisää kokemuksia menetelmästä ja vertailla eri menetelmien sopivuutta neuvolatyöhön. Pilotointia jatketaan Matinkylän neuvolassa 3-vuotiaiden perheissä. Arviointitietoa kerätään ja tilannetta tarkastellaan keväällä 2015.
- Perheohjaajien jalkautuminen Viherkallion päiväkotiin jatkuu myös keväälle 2015 ja arviointitietoa kerätään.
- Menetelmän käyttäminen jatkossa liittyy myös siihen linjaukseen miten menetelmää mahdollisesti jalkautetaan muihin toimintoihin Espoossa.
- Tarkastellaan vielä kokonaisuutta ja sitä, miten varhaiskasvatus mahdollisesti toteuttaa menetelmää sekä sitä, miten se suhteutuu neuvolassa toteutettavaan työskentelyyn.